

سرنوشت در گرگ ومیش مانده جشنواره‌های تئاتری در دوران کرونایی

فصل تردیدها و تشیت‌ها

ندا آل‌طیب
خبرنگار

جشنواره همیشه فرصتی است برای کشف استعدادها، آشنایی گروه‌های شرکت‌کننده و تبادل تجربیات میان آنان. هرچند که در اغلب موارد این اهداف به شکل کامل محقق نمی‌شود ولی حتی تحقق پاره‌ای از آن هم

دبیر جشنواره تئاتر بین‌المللی فجر:

جشنواره امسال قطعاً ملی خواهد بود

حسین مسافر آستانه که دبیری سی و نهمین جشنواره تئاتر فجر را برعهده دارد، هنوز درباره بخشی از برنامه‌های این جشنواره به قطعیت نرسیده و در پاسخ به ما می‌گوید: تا الان طبق روال همه کارهای بخش‌های مختلف در انجام می‌دهیم و برای انجام همه مراحلی که در فراخوان جشنواره پیش‌بینی شده برنامه‌ریزی می‌کنیم ولی چگونگی برگزاری این برنامه‌ها منوط به شرایط کشور در آن مقطع است. او تأکید می‌کند: طبیعتاً تصمیمات استاز ملی مقابله با کرونا در این زمینه، بسیار راگذار خواهد بود. مسافر آستانه که دبیری یکی از سخت‌ترین دوره‌های جشنواره تئاتر فجر را برعهده دارد، در پاسخ به این پرسش که آیا ممکن است این جشنواره بخش زنده و حضوری نداشته باشد، توضیح می‌دهد:امسال بایدپیش‌بینی‌های مختلفی داشته باشیم. اگر امکان برگزاری جشنواره به‌صورت فیزیکی باشد که طبیعتاً این کار را انجام می‌دهیم. در غیر این صورت برنامه‌ها را به‌صورت آنلاین و در فضای مجازی پیش خواهیم برد. او درباره تاریخ برگزاری جشنواره نیز می‌گوید: فعلاً که در این زمینه تغییری نخواهیم داشت و جشنواره در همان بازه زمانی خود در بهمن ماه برگزار می‌شود اما طبیعتاً تصمیمات شورای سیاست‌گذاری و وزارت فرهنگ

و ارشاد اسلامی تعیین کننده خواهد بود؛ اما آنچه در این میان قطعاً نبوده بخش بین‌الملل است. مسافر آستانه در این زمینه خاطرنشان می‌کند که جشنواره سی و نهم تئاتر فجر قطعاً بخش بین‌المللی نخواهد داشت. او توضیح می‌دهد که در حال حاضر فعالیت‌های نمایشی در بسیاری از کشورها تعطیل شده و به جز آن محدودیت پروازها و دیگر پروتکل‌های بهداشتی سبب شده تا دعوت از گروه‌های خارجی منتفی شود ولی شاید یکی دواجرای خارجی یا کارگاه آموزشی با حضور استادان بین‌المللی داشته باشیم که البته به معنای بین‌المللی شدن جشنواره نیست و قطعاً جشنواره امسال ملی خواهد بود. دبیر جشنواره سی و نهم تئاتر فجر در پاسخ به این پرسش که اگر قرار بر آنلاین بودن جشنواره باشد آیا تدابیر لازم برای اینترنت پرسرعت اندیشیده شده است، می‌گوید: قطعاً یک پلن‌بکرم بسیار حرفه‌ای را با مشارکت بخش خصوصی یا با استفاده از اینترنت ملی پیش‌بینی می‌کنیم و امیدواریم در این زمینه برنامه‌ها بدرستی پیش برود. یکی دیگر از نکاتی که در این وضعیت باید به آن اندیشید، شرایط تمرین گروه‌های نمایشی است. اهل تئاتر خوب می‌دانند که تمرین گروه‌ها عموماً در پلاتوهایی انجام می‌شود که شاید از نظر وسعت و

همین‌طور تهیه و گردش هوا در دوران کرونا امنیت چندانی نداشته باشد. مسافر آستانه درباره تمرین گروه‌ها برای آمادسازی نمایش‌هایشان نیز توضیح می‌دهد: عموماً گروه‌هایی که تصمیم به شرکت در جشنواره دارند، خودشان فضاهایی را برای تمرین خود هماهنگ می‌کنند چراکه در حال حاضر بیشتر مکان‌های رسمی تمرین، تعطیل شده و خیلی

از گروه‌ها تئاتر را تعطیل کرده‌اند بویژه این وضعیت در دیگر شهرها بیشتر دیده می‌شود. او تأکید می‌کند: باید تلاش کنیم که جشنواره برگزار شود ولی اگر از هر نظر محدودیت قانونی باشد، تابع شرایط هستیم. امسال تعدادی از گروه‌های متقاضی شرکت در جشنواره به‌دلیل تعطیلات مداوم تئاتر نتوانستند نمایش‌های خود را روی صحنه ببرند که «مسافر» می‌گوید نداشتن اجرای عمومی، مانعی برای شرکت این گروه‌ها در جشنواره نیست. به این معنا که هر گروهی که مجوز اجرا داشته باشد، می‌تواند فیلم بازیبنی خود را به جشنواره ارائه بدهد و از این راه برای شرکت در جشنواره اقدام کند.

همین‌طور تهیه و گردش هوا در دوران کرونا امنیت چندانی نداشته باشد. مسافر آستانه درباره تمرین گروه‌ها برای آمادسازی نمایش‌هایشان نیز توضیح می‌دهد: عموماً گروه‌هایی که تصمیم به شرکت در جشنواره دارند، خودشان فضاهایی را برای تمرین خود هماهنگ می‌کنند چراکه در حال حاضر بیشتر مکان‌های رسمی تمرین، تعطیل شده و خیلی

معنا پیدا کردن جشنواره با دانشجو

جشنواره تئاتر دانشگاهی هم در دوره بیست و سوم خود با فراز و فرودهای بسیاری همراه بود. کسانی که با بدنه تئاتر دانشگاهی در ارتباط بوده‌اند، می‌دانند این جشنوار نخستین جشنواره‌ای بود که به‌دروخانه دائمی داشت و دبیر دوره بعدی در مراسم اختتامیه دوره قبل مشخص می‌شد تا هر دانشجویی که دبیری جشنواره را برعهده می‌گیرد، یک سال فرصت برنامه‌ریزی داشته باشد. با این همه این جشنواره هم در دوره‌های بعدی دستخوش تغییر و تحولاتی شد که دامنه این تغییرات از سیستم انتخاب دبیر آغاز شد و حالا به تقویم جشنواره هم کشیده شده است. اسفند سال گذشته **سید مجتبی جدی** برای برگزاری دوره بیست و سوم جشنواره تئاتر دانشگاهی حکم گرفت ولی از همان آغاز می‌شد پیش‌بینی کرد که این جشنواره نمی‌تواند در تقویم اولیه خود یعنی اردیبهشت ماه برگزار شود به همین دلیل وقتی

هرچند برگزاری اغلب جشنواره‌های تئاتری با اما و

اگرهای زیادی رو به روبروده هست، برگزارکنندگان هفدهمین جشنواره تئاتر مقاومت بعد از مدتی بررسی و تردید، درباره تاریخ برگزاری خود به نتیجه رسیدند و این جشنواره ۲۵ آذر تا دوم دی ماه برگزار شد. در شرایطی که بسیاری از برنامه‌ها و نشست‌های خبری در فضای مجازی برگزار می‌شوند، مسئولان این جشنواره، نشست خبری آن را به‌صورت حضوری برپا کردند.

به گفته **حمیدنبلی**، دبیر این جشنواره، از ویژگی‌های این دوره، حضور وشر دانشجوی است که کمک می‌کند نگاه‌های جدیدی به تئاتر مقاومت و دفاع مقدس مطرح شود و اوامیدوار است شکاف ایجاد شده بین تئاتر مقاومت و بدنه دانشجویی برداشته شود. برگزارکنندگان این جشنواره در نظر داشتند بخش خیابانی آن را در شیراز و بخش دانشجویی را در مشهد برگزار کنند ولی بعدا اعلام شد که پیک کرونا، آنان را بر برگزاری این برنامه منصرف کرده و حالا همه بخش‌های جشنواره در تهران برگزار

جشنواره‌های تئاتری ودغدغه‌های بخش خصوصی

اما فقط بخش دولتی نیست که دلمشغولی جشنواره‌های تئاتری را دارد. در این دوران دشوار که بسیاری از هنرمندان تئاتر به‌دلیل شرایط سخت این هنر و نیز اقصصاد لرزان آن نگرانی بسیاری دارند، بخش خصوصی هم دست به کار شده است.

خانه هنر «دیوار» از جمله مکان‌هایی در بخش خصوصی است که جشنواره تئاتر تک نفره آنلاین «دیوار» را برنامه‌ریزی کرده است. **آرودیوی** که کارگردان و مترجم تئاتر و مسئول بخش آموزش تئاتر خانه هنر دیوار است، دبیری این جشنواره را برعهده دارد. او نیز که چون دیگر همکاران خود

۱

مهم‌ترین جشنواره

http://irannewspaper.ir

editorial@irannewspaper.ir

آزمون‌های دشوار جشنواره نمایش عروسکی

۲

جشنواره نمایش عروسکی

فراز و فرودهای جشنواره عروسکی اما پیش از جشنواره‌های دیگر آغاز شد. درگذشت گلزار محمدی دبیر این جشنواره، این رویداد را در وضعیتی پیچیده قرار داد. دوره‌های پیشین این جشنواره شهریور ماه برگزار شده بود ولی با توجه به تغییر تقویم قمری و همزمان شدن ماه شهریور با ماه محرم، قرار بود جشنواره بین‌المللی نمایش عروسکی تهران مبارک، مرداد ماه برگزار شود که البته ورود کرونا و تعطیلی اغلب فعالیت‌های جمعی، برگزاری این جشنواره را هم به تعویق انداخت و مدتی بعد طبق تصمیم شورای سیاستگذاری قرار شد این جشنواره اسفند امسال برپا شود. شورای سیاستگذاری این جشنواره

البته تلاش داشتند تا خللی در برپایی برنامه‌ها ایجاد نشود با این حال این فرضیه وجود داشت که باید دبیر تازه‌ای برای این جشنواره انتخاب شود تا اینکه به درخواست این شورا و با پیگیری بخشی از نمایندگان عروسکی مقرر شد این جشنواره همچنان به‌نام گلزار محمدی بماند و دبیر دیگری برای آن انتخاب نشود. حالا جشنواره عروسکی هم وضعیتی مشابه دیگر جشنواره‌ها دارد. در نبود یک دبیر، **مهدی حاجیان** مسئول امور جشنواره‌ها در اداره کل هنرهای نمایشی، به نوعی جانشین دبیر محسوب می‌شود. البته که شورای سیاستگذاری هم برنامه‌های این جشنواره را تدارک دیده است. حاجیان که در دوره‌های پیشین جشنواره عروسکی در کنار مرضیه برومند دبیر این جشنواره و شورای سیاستگذاری آن حضور داشته است، درباره وضعیت فعلی جشنواره عروسکی می‌گوید: ارزیابی مرحله دوم بخش صحنه‌ای در گروه‌های سنی خردسال، کودک و بزرگسال انجام شده و آثار ی که طرح و ایده‌هایشان پذیرفته شده تا ۱۰ دی فرصت دارند کار تولیدی خود را معرفی کنند. به گفته او، در بخش فضای باز و عروسک‌های سنتی هم که شامل نمایشنامه‌های ایرانی است، طرح‌ها و ایده‌های پذیرفته شده معرفی شده‌اند و گروه‌های نمایشی در حال تولید نمایش‌های خود هستند. متقاضیان این بخش هم تا ۱۴ دی ماه فرصت دارند نسخه نهایی نمایش‌های خود را برای ارزیابی نهایی بفرستند. شاید بتوان گفت بیشترین موضوعی که جشنواره عروسکی درباره آن به قطعیت رسیده، برگزاری بخش صحنه‌ای این جشنواره به شکل آنلاین و در فضای مجازی است.

حاجیان در این زمینه هم توضیح می‌دهد: بیشتر بخش‌های صحنه‌ای به‌شکل اجرای غیرحضورى ارائه و به‌سترهای مجازی است. اگر شرایط بهتر شود، تلاش می‌کنیم تا نمایش‌های بخش فضای باز به‌شکل زنده اجرا شوند ولی فعلاً بنا بر برگزاری در بستر فضای مجازی است که بیشترین ضربه ایمنی را دارد. همه‌گیری کرونا سبب شده تا تمرکز بر بخش نمایش جشنواره‌ها پررنگ‌تر شود. در همین زمینه جشنواره تئاتر عروسکی هم توجه بیشتری به بخش پژوهش و نمایشنامه‌نویسی دارد. در سال‌های گذشته بیشتر تمرکز جشنواره بر تولید نمایش‌های تازه بود ضمن اینکه برپایی شادیپیمایی یکی از مهم‌ترین بخش‌های جشنواره عروسکی در سه دوره گذشته به شمار می‌رفت که در این دوره طبیعتاً چنین امکانی میسر نیست. جشنواره عروسکی هم در بخش بین‌الملل، وضعیتی مشابه جشنواره فجر دارد و این دوره جشنواره به‌صورت ملی برگزار خواهد شد. البته حاجیان می‌گوید تلاش می‌شود تا امکان بیشتری برای حضور هنرمندان و همین‌طور جوانان فراهم شود. او درباره برگزاری کارگاه‌های آموزشی نیز می‌گوید: مسئول بخش پژوهش و آموزش در حال برنامه‌ریزی است تا در بخش‌هایی که نیاز بیشتری به کارگاه‌های آموزشی داریم، کارگاه‌هایی را در فضای مجازی ترتیب بدهد که قطعاً در این زمینه اطلاع‌رسانی خواهد شد. حاجیان نیز از سلامت گروه‌های نمایشی و نمایشگران عروسکی و مخاطبان به‌عنوان مهم‌ترین موضوع نام می‌برد و می‌گوید: تأکید ستاد جشنواره در وهله اول بر حفظ سلامت گروه‌های نمایشی و نمایشگران عروسکی است تا آنان در شرایطی نمایش‌های خود را تولید کنند که

درخشش دختران ایرانی در جشنواره‌ای امریکایی

اما در وضعیتی که بسیاری از جشنواره‌های تئاتری و سینمایی تعطیل شده‌اند، یک گروه از دختران جوان ایرانی با نمایش «Labor»

به نویسندگی و کارگردانی **امانا نریمانی** در ۲۸ و ۲۹ نوامبر (۸ و ۹ آذر) در جشنواره آنلاین «رد کرتن» آمریکا حضور داشتند و جایزه هم گرفتند. پنجاه و

یکمین دوره جشنواره تئاتر «رد کرتن» آمریکا با رویکرد «در خانه بمانید، زنده بمانید» در پلتفرم Zoom به‌صورت پخش آنلاین در سراسر دنیا برگزار شد و نمایش «Labor» به‌عنوان یکی از فینالیست‌های این رویداد حضور داشت و در بخش بهترین نمایش تقدیر و در بخش بازیگر هم نامزد شد. ۹نمایش حاضر در این جشنواره از کشورهای ایران، آمریکا، فنلاند، ایرلند، برزیل، سنگاپور، ولز و هند بودند که توسط ۱۲ داور از سراسر دنیا انتخاب شدند و رقیب گروه ایرانی گروهی از کشور برزیل بود که هنرمندانی از چند ملیت گوناگون در آن حضور داشتند. این جشنواره رویکرد خیریه هم داشت و از آنجا که تماشاگران رای دین آثار آن بلیت تهیه می‌کردند، در آمد حاصل از فروش بلیت‌ها هم به‌عنوان جایزه به برگزارندگان اهدا شد و هم به هنرمندان تئاتر هند که در دوران کرونا بیکار شده‌اند، تعلق گرفت. این نکته را نباید از نظر دور داشت که بانی این جشنواره یک هنرمند هندی بوده است و در این سال‌ها این رویداد هنری با همراهی هنرمندان آمریکایی و هندی برپا شده البته هنرمندانی از کشورهای دیگر هم در برگزاری آن مشارکت داشته‌اند. مجموعه این شرایط نشان می‌دهد هرچند تئاتر در یکی از بزنگاه‌های بزرگ به سر می‌برد ولی همچنان می‌توان به راهکارهایی برای احیای حیات آن اندیشید.

برای علاقه‌مندان در دسترس خواهد بود و قیمت بلیت هر نمایش ۵ هزار تومان تعریف شده است. در کنار نمایش‌هایی که اجرا دارند، چند کارگاه آموزشی هم تعریف شده که به‌صورت آنلاین برپا می‌شوند و نمایش‌های شرکت‌کننده در جشنواره نشست نقد و بررسی هم دارند که این نشست‌ها نیز به همین طریق برای مخاطبان ارائه می‌شود. تغییر در بخش خیابانی این جشنواره تنها به مکان برگزاری آن محدود نمی‌شود چراکه برگزارکنندگان ناچار شدند

برای رعایت پروتکل‌های بهداشتی، نمایش‌های این بخش را که به طور زنده اجرا دارند، فقط برای هیأت داوران ارائه دهند و آثار این بخش ویژه عموم مخاطبان اجرا نخواهند شد. البته نمایش‌های خیابانی برای اجرای عمومی در بازه زمانی بعد از جشنواره مورد حمایت قرار می‌گیرند.

برای رعایت پروتکل‌های بهداشتی، نمایش‌های این بخش را که به طور زنده اجرا دارند، فقط برای هیأت داوران ارائه دهند و آثار این بخش ویژه عموم مخاطبان اجرا نخواهند شد. البته نمایش‌های خیابانی برای اجرای عمومی در بازه زمانی بعد از جشنواره مورد حمایت قرار می‌گیرند.

جهانی است و عمومیت آن سبب تسهیل در ارتباط میان کشورهای گوناگون می‌شود. قرار بود

این جشنواره ۱۰ تا ۱۰ دی ماه در یکی از پلتفرم‌های داخلی مایه دلگرمی و امیدواری است و نشان می‌دهد برخلاف برخی از اظهارنظرها درباره مرگ تئاتر در دوران کرونا، این هنر مردنی نیست و همچنان به حیات خود ادامه می‌دهد. ضمن اینکه نباید از پیشرفت‌های تکنولوژیک غافل شد و می‌توان از دستاوردهای این حوزه برای زنده نگه داشتن تئاتر کمک گرفت. او همچنین امیدوار است با اجرای بخش انگلیسی بتوان با دیگر کشورها ارتباط نزدیک‌تری برقرار کرد چراکه کرونا بحرانی